

Yargı Paketleri Amacına Hizmet Etmiyor

Yazar: Mehmet Gün / 📅 30 Haziran 2026, Salı / 🗳️ Oda: Siyaset

Tepkiler üzerine 12'inci yargı paketinin Yargıtay'ın ilk derece mahkemeler üzerindeki bozma yetkisinin kaldırılmasını öngören maddesi geri çekiliyor. Yargı paketlerinin adalete hizmet etmesi için baştan sadece bürokrasi tarafından değil, geniş katılımı hazırlanması gerekiyor.

AK Parti Grup Başkanlığının Meclis'e sunduğu 12'nci Yargı Paketi'ndeki, ilk derece mahkemelerin görevsiz ve yetkisiz olarak verdikleri kararları Yargıtay'ın bozma yetkisini kaldırmayı öngören değişiklik önerisi, kamuoyundan gelen tepkiler üzerine TBMM Adalet Komisyonu'nda metinden çıkarıldı. Yargıtay'ın iş yükünü azaltarak temyiz inceleme hızını artırmak isterken Yargıtay'ın verdiği güvene vurulacak ciddi darbeden ve verilecek büyük bir zarardan geri dönmüş oldu.

Adalet bürokrasisinin paketi

Genel gerekçesine göre paket, 23 Ocak 2025 tarihinde açıklanan 4'üncü Yargı Reformu Strateji Belgesi'ndeki yargılamaların makul sürede tamamlanması, uygulamadan doğan sorunların giderilmesi ve sair hedefler doğrultusunda hazırlanmış. Hem gerekçesi hem de ince ayar gerektiren içeriği, paketi Adalet Bakanlığı bürokratlarının hazırladığını, milletvekillerinin sadece imzalamış olduklarını gösteriyor.

Milletvekilleri kanun yapamıyor

Paket, yargının işleyişi ile ilgili birçok kanunda değişiklik yapılmasını öngören bir "torba kanun" taslağı. Paketi ele alır almaz yüze çarpan gerçek, 2017'de yapılan anayasa değişikliğiyle getirilen "kanunları milletvekillerinin hazırlayacağı"na dair düzenlemenin Türkiye'nin gerçeklerine hiç

uymadığı. Daha acı olanı ise görevi bittikten sonra yüksek emekli maaşı ödediğimiz milletvekillerimizin kaş yapayım derken göz çıkarmadan milletin ihtiyacını giderecek kanun yapma yetkinliğine sahip olmadıkları.

Bürokrasinin kaynakları, takibi, dikkati ve hassasiyeti olmadan kanun çıkarmak faydadan çok zarar getirir. Kendi gerçeklerimizi gözardı eden başka ülkelerden olduğu gibi alınan romantik düzenlemeler yapmak ise hiç doğru değil. Çoğu zaman da sosyolojik ve kültürel temeli olmayan böyle düzenlemeler, bu olayda da görüldüğü gibi, daha başından ölü doğarlar.

Demokratik değil bürokratik yönetim

Pakette olduğu gibi, meclise getirilen kanun taslaklarını bürokratlar hazırlarlar. Bunları Meclise teklif etmek için ise milletvekilleri önlerine getirilen hazır taslaklara imza atmakla yetinirler. Sonuçta bu durum komisyonlardaki tartışmalara da -diğer bir deyişle Meclis'in yasama işlevine- fiilen bürokratların hâkim olmasına neden oluyor. Kanunları, sözde adeta bir formaliteye dönüşen Meclis, özünde ise bürokratlar yapıyorlar. Bürokratların dediği, halkın ihtiyacından ve tercihlerinden daha öne geçiyor. Bu da demokratik değil bürokratik bir yönetimle sonuçlanıyor.

Anlamayı zorlaştıran dil ve takdim

Diğerlerinde olduğu gibi birçok kanunda değişiklikler yapan paketteki kanun değişikliği taslağı, “xxx sayılı kanunun yyy maddesinin zzz fıkrasına aaa ibaresinin ilave edilmesine...” ya da “çıkartılmasına...” şeklinde cümlelerden oluşuyor. Bu ifade ve yazım tarzı, değişikliği taslakların muhataplarının bile bilgilendirilmesini önüyor. Daha ötesi, taslağı kanun haline getirecek olan milletvekilleri bile çoğu zaman neye niçin evet diyeceklerini anlayamıyor. Ne yapıldığını tam anlayabilmek için konunun uzmanı olmak yetmiyor; değiştirilmesi istenen metinlerin nerelerinin değiştirileceği, işaretlenmiş olarak elinizin altında olması gerek.

Oysa küçük bir aile şirketinin esas sözleşmesinde küçük bir değişiklik yapmak istesenez bile, genel kurula, değiştirmek istenen metinlerin eski ve yeni hallerini yan yana ve kolayca karşılaştırma yapacak şekilde hazırlamak ve yayınlamak gerekiyor. Çok daha önemli olan kanun değişikliklerinde böyle yapılmaması, Meclis'teki kanun değişikliği sürecinin suistimaline bile neden olabilir.

Eski ve yeni metinler birlikte

KKTC'de daha 1990'larda, değişikliklerin eski halleri ile yeni halleri resmî gazetede birlikte yayınlanıyordu. Umarım bu uygulama halen devam ediyordur ve KKTC devleti Türkiye'deki -anlamayı zorlaştırıp imkânsızlaştıran- uygulamaya kendini uydurmamıştır.

Türkiye'nin yapılan kanun değişikliklerini anlamayı ve hatta olası suistimalleri ortaya çıkarmayı zorlaştıran, arkaik ve otokratik kanun yapma alışkanlığını terk etmesi, ister şirket esas sözleşmesi ister yönetmelik veya tüzük isterse yasa veya anayasa olsun, ortak yaşama, faaliyete veya menfaate ilişkin metinler değiştirilirken, mutlaka eski ve yeni metinler bir arada, yan yana ve kolayca karşılaştırılabilir şekilde takdim edilmesi gerekir.

İlkesiz harç ucube dava türleri doğuruyor

Devletimiz adeta, uyuşmazlıkları çözerek adaleti sağlamayı değil de “aranızda adaleti ben sağlarım” bahanesiyle vatandaştan yargı harçları toplamak derdinde gibi. Devlet, adalet arayan vatandaşın dava açarak mahkemeye getirdiği hakkından, verdiği hizmetle orantılı olmayan bir dava harcını

peşin alıyor. Vatandaş davasında haklı ise, geri kalanı da ödemek zorunda. Vatandaş davasında haksız çıkarsa devlet, aldığı harcı iade ediyor. Sırf akılsız ve ilkesiz harç politikası ile daha en başta adaletsizlik yaratan devlet, vatandaşa, harç ödemekten kurtulması için “tam eda, tespit, tespit + kısmi alacak, tam alacak” türlerinde davalar açma, az harç ödediği davanın miktarını ıslah yoluyla artırma ve sair bir sürü yöntem getiriyor.

Saçmalıklara son verilmeli

Bütün bu değişik tür dava saçmalıklarına kökünden son vermesi, vatandaşın hakkını aramasını kolaylaştırması gerekirken devlet, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu ile bir de “belirsiz alacak davası” açma imkânı getirmişti. Bu dava, sadece bir kısmı için “kismî dava” açıldığında dava edilmeyen kısmın zamanaşımına uğramasını önüyor, üstelik ıslaha gerek olmadan miktarı artırma imkanı veriyordu. Şimdi kismî dava açıldığında zamanaşımı işlemez şekilde düzenleme getirilecekmiş. O nedenle de belirsiz alacak davasına gerek kalmayacakmış da bu dava türü kaldırılmış.

Akılcı harç politikaları gerek

Adalet ile Hazine ve Maliye Bakanları'na ve bürokratlarına buradan seslenmek isterim: Harç politikanızın dava sayısının artmasına ve yargılama sürelerinin uzamasına neden olduğunun, yargıdaki sorunların çoğunun buradan kaynaklandığının farkına varın. En başta yargı harç politikalarını ve kanunları, vatandaşın hakkına kolayca arayacağı şekilde geliştirip basitleştirin. Harçlarınızı akılcıca ve verilen hizmete orantılı olarak belirleyin ve alın. Vatandaşın nizalı hakkının bir yüzdesini almayın. Vatandaş hem harç ödemeye mahkûm edip hem de ödemekten kaçması için türlü yollar türetmeyin. Zor işler için yüksek, kolay işler için düşük, kolay ödenen harç miktarları belirleyin! Aile, işçi ve sair dezavantajlı kesimlerin işlerinden ise sembolik harçlar alın.

Tek celse yargılama ütopya mı?

Taslakta davalarda duruşmalar arasındaki sürenin üç aydan fazla olamayacağına dair bir hüküm de yer alıyor. Duruşmaların tek celse halinde yapılma hedefi adeta ütopya gibi. Bir yandan tek celse yargılama hedeflerken, diğer yandan duruşmaların üç ayı geçmeyen sürelerle sürdürüleceğini düzenlemek de ne demek?

Adalet Bakanı ve bürokrasisi “Tek celse ütopyadır” demek istiyorsa bunu açıkça belirtmeli, strateji belgelerinden bu hedefi çıkarmalılar. Eğer duruşmaları keyfe göre erteleyen hâkimlere, hatta yargılama yapmadan dilekçe üstüne karar veren, Bebek'te milyon dolarlık dairede oturduğu halde adli yardım kararı vererek harç ödemekten kurtaran ve Hâkimler ve Savcılar Kurulu'na (HSK) iletilen benzeri birçok şikâyetin konusu olan hâkimlere hesap sorsunlar.

Daha da önemlisi, duruşmaların neden ertelenip durduğunun kök sebeplerini bulsunlar ve bunları giderecek şekilde köklü çözümler üretilip taslaklar oluştursunlar. Kamuoyunun ve Meclis'in gündemine dolu dolu taslaklar getirsinler.

Kaş yaparken göz çıkarmak

Paketteki hükümlerden biri, neredeyse kaş yapalım derken göz çıkarılacaktı! “Bu sorunları istinaf mahkemeleri halletmiş olur” gerekçesiyle Yargıtay'ın, ilk derece mahkemelerinin görevsiz ve yetkisiz olarak verdikleri kararları bozma yetkisi iptal edilecekti. Bu öneri metinden çıkarılarak büyük bir